

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.

Sjätte arg. N° 3.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100.—. 1/2 " " 50.—. I Sverige: Helt år . . . Kr. 4.—. 1/2 " . . . " 2.—. I Finland: Helt år Fmk. 15.—. 1/2 " " 7:50.	Utkommer två gånger i månaden. Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som infö res 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	8 febr. 1923.
--	--	--	--	--------------------------------

Religionsundervisning i folk-skolorna.

Såsom vi tidigare skrivit, skall det den 17,18 och 19 februari genom folkomröstning avgöras, huruvida våra folkskolor skola bliva med eller utan religionsundervisning. Frågan har sin stora betydelse även för oss svenskar, och är det därför vår skyldighet att rösta för religionsundervisningen. Vi ha ju av gammalt varit religiöst intresserade och ha också själva i vår barndom blivit undervisade i de första kristendomsgrunderna och finna det därför onaturligt att våra barn icke skola erhålla någon kristendomsundervisning i skolorna. Nu har det visserligen varit så, att läraren frivilligt har kunnat meddela religionsundervisning, om barnen ha tid för de andra ämnen och om föräldrarna så önska, men ett lagligt ämne, såsom i de flesta andra kulturländer, har religionen icke varit i våra skolor enligt den lag, som nu existerar. Vi önska få religionsundervisningen på laglig grund, men tvång behöver det icke heller bli, om föräldrarna icke önska sådan undervisning. — En sak vilja vi fästa våra medborgares uppmärksamhet på — att alla önska religionsundervisning, veta vi — och det är, att alla mangrant måste gå och rösta. Annars kan det hända, att den vackra planen icke blir en verklighet. Det finns så många, som tycka att kristendomsläran

är en onödig sak, och rösta emot den. Blir deras antal större, förkastas religionen helt och hållet ur våra skolor. Därför är det så viktigt, att alla gå och rösta. Var därför icke likgiltig, ty likgiltigheten kan betyda kristendomsmotståndarnes seger. Rösta därför själv och säg även till alla andra, att de ovillkorligen måste rösta och sätta in den sedel, på vilken det står skrivet „poolt“.

Kyrkojorden.

Estlands jordreform förutser även kyrkogodsens utdelning till den jordlösa befolkningen. Enligt jordbruksministereits förordning kommer nu lagen att verkställas, enär kyrkojorden övertages den 1 maj d. å.

Det är naturligtvis möjligt att kyrkans ämbetsmän som förr ej hava jord äro berättigade få ett småbruk på samma villkor, som statens övriga arrendatorer.

Brytning inom Estländska Ev. Lutherska kyrkan.

På kyrkokongressen i fjol i Dorpat uppstodo vissa meningsskiljaktigheter angående landets ev. lutherska kyrka.

I kyrkaus statuter § 3 står att kyrkans lära är grundad på Gamla och Nya Testamentets kanoniska böcker och att ev. lutherska kyrkans trosbekännelseskrifter äro avfattade i protestantismens anda.

Den mera konservativa riktningen, ledd av prosten Pöld, ville hava bort satsen om protestantismens anda då däremot den andra parten, ledd av kyrkoherde Tallmeister och prof. Köpp, försvarar densamma.

På kyrkodagen kunde dock inga avgörande beslut fattas utan frågan skulle grundligare behandlas på prästkongressen i januarid. å.

Under tiden hava parterna fört heta debatter, de förra i „Meie Kirik“, veckotidning redigerad av prosten Pöld, och de senare i den nyligen av pastor Tallmeister grundade „Protestantline Ilm“.

På prästkongressen, som avhölls i Dorpat i januari, har nämnda tvistighet varit huvudämnet och givit anledning till mycket heta debatter. En stor del av det sagda har ej nått offentligheten, då mycket avhanlats inom slutna dörrar, men vad som man fått veta, är att alla förlikningsföretag blevo förkastade och med 38 röster mot 32 förkastades även den modernare åsikten.

Det har givit anledning åt en del tidningar, i synnerhet „Postimees“ och „Waba Maa“, att gå mycket hårt och hänsynlöst till väga med de bestående konservativa elementen, uppfordrande de liberala att grunda en ny folkkyrka.

Det hela är dock blott en inledning till det kommande, ty striden kommer naturligtvis at

fortsättas på kyrkokongressen som avhålls 1 juni i Reval.

Man har ock framkommit med förslag att sammankalla en konstituerande kyrkoförsamling för frågans avgörande. Ävenså är frågan väckt att omorganisera konsistoriet i form av domkapitel.

Man kan säga, att den ev. lutherska kyrkan här, som un även enligt lagen strax helt och hållet skiljes från staten, ännu kommer att få genomgå många inre och yttre växlingar innan den kommer i lugn hamn.

* * *

I samband härmed kunna vi även påminna oss, att den kyrko- och samfundsförordning, som av regeringen i samråd med ev.-lutherska och grekisk-katolska konsistorierna framlades till behandling i Riksdagen i oktober 1922 hade sådan byråkratisk prägel både till konstruktion och tankegång att vår representant i riksdagen H. Pöhl, som inledde debatterna vid dess första läsning, måste säga om nämnda lag att den är mycket värre för trosfriheten och isynnerliet för minoriteternas än ryska zarväldets förordningar och lagar varit.

Nämnda lagförslag hänvisades till utskottet för omarbetning och torde i en snar framtid komma fram igen.

Osvald Lindström. †

Den 21 juni 1922 avled i Ukraina i Vinita i fläcktyfus agronomen Osvald Lindström. Den avlidne var son till f. d. klockaren på Wormsö och hade efter slutad skolgång i Hapsal fortsatt sina studier i Kiev. Under de sista åren hade L. anställning vid sockerfabriken i Ukraina.

Om den avlidne skriver "Ukraina Tidningen":

"O. Lindströms fränfalle är en stor oersättlig förlust för vår sockerindustri. Hans stora sakkännedom, hans hängivenhet åt sitt

käll och hans sätt att leda och organisera skapa en personlighet, som vår industri mycket behöver och som nu under nydaningstiden haft stora uppgifter att fylla.

Den trogna arbetaren föll offer vid sitt arbete, men hans minne lever hos alla, som kände honom."

Som ödets underbara ledning må nämnas, att Osvald Lindström avled samma dag och samma klockslag (d. 21 juni kl. 2¹/₄ e. m.) som hans ålderstigna moder, klockareänkan Lovisa Lindström på Wormsö.

Kyrkoherde Nordgren död.

Från Vormsö.

Söndagen d. 21 jan. invigdes åhärvarande kyrkogård till gravens ro stoftet av församlingens förre kyrkoherde Nordgren. Den bortgångne var vid sitt fränfalle 86 år gammal och har varit själasörjare å Ormsö i över 30 år. Sedan i mera än 20 år har den bortgångne emellertid varit bosatt i Hapsal och sålunda hunnit bliva mera främmande för det uppväxande släktet. Det torde förtäyna att omnämnas, att den bortgångne före sin kallelse till Ormsö en tid tjänstgjort som präst i Gammal-Svenskby.

Kyrkoherde Nordgrens arbetstid å Ormsö sammanföll med tiden för missionär Österbloms verksamhet härute och detta gav upprepade anledningar till missförståelser mellan såväl dessa båda män som mellan församlingsbor och själasörjare. Denna tid har därför lämnat efter sig outplånliga spår i öns religiösa utveckling. Som människa, speciellt som de fattigas och sjukes vän, har kyrkoherde Nordgren efterlämnat de ljusaste minnen. — Jordfästningen försiggick i den ålderdomliga kyrkan, som var fylld ända till trängsel. Härifrån ledsagade menigheten sin gamle själasörjare ut på nya begravningsplatsen, där den bortgångnes anhöriga slumra den sista långa sömnen. På „fåfångans mark-

nad", där öns övriga förnämiteder ligga i förnäm isolering, måtte den folkliga kyrkoherden ej hava velat ligga. Frid öven hans minne!

Joel N—n.

Ormsö.

Den osäkra isen har igen kräft ett offer. Lördagen d. 20 jan. råkade Borrbybonden Johan Lilja, gården Linaras, under rådande snötjocka på hemvägen från Hapsal att förlora den utprickade vägen och komma in på svag is. I trakten av byn Enby brast isen. Först några dagar efteråt upphittades den förolyckade, hängande i seldonen i vaken. Det torde inte vara uteslutet, att huvudorsaken till olyckan torde kunna påskrivast rusdryckernas konto. Denna gång stå som närmast sörjande änka och fem 5 barn.

Medborgare i det svenska Estland!

Glörn icke den 17, 18 och 19 februari att hjälpa till, att kristendomsundervisningen får sin plats i våra skolor. Det ar icke nog med, att du endast önskar att religionen skall segra. Du måste också hjälpa till genom att gå och rösta.

Reval.

Lördagen den 3 febr. hade S. O. V:s styrelsesammanträde i Reval, Riddaregatan 3.

Programmet för årsmötet den 10 febr. genomgicks och ett förslag till budget för 1923 utarbetades.

Representanter voro från Nuckö konsulent E. Green och från Wormsö herr Joh. Lindkvist.

Ingångna medel.

För den på Nargö drunknade Hj. Rosen's arvingar ha ytterlige ingått:

Av. C. M. Berg, Reval Emk. 500:—

„ R. E. . . . . „ 50:—

samt för Joh. Lindkvist's på Wormsö kvarblivas förmyndare. Av. R. E. . . . 2 paket engelsk tobak.

Här uttalas ett varmt tack till de goda givarena.

Estland och Finland.

Med anledning av finländska ministern Reijonens avgång skriver Pævaleht: Reijonen var den första diplomatiska representanten i Estland. Därför kommer hans namn att intaga en särskild plats i vår självständighets annaler. Reijonen kom hit som Estlands vän, vilket han även förblivit. Till fördjupande av de finländsk-estländska förbindelserna har han i hög grad bidragit. Reijonen var den enda befullmäktigade minister, som i främsta rummet icke betraktades som diplomat utan som representant för ett broderfolk.

Notiser.

Utlandsnyheter.

Av de närmare redogörelserna för föreningen av samtliga ryska sovjetrepubliker framgår, att den utrikespolitiska ledningen skötes från Moskva. Militärväsen, post, tull och telegraf bli gemensamma.

Metersystemet är infört i Ryssland, att börja med inom te-, kaffe- och cikoriebranscherna.

Sovjet har sålt 3,000 ton råg till finska kvarnar och säges skola exportera större partier. Vad är det under sådana förhållanden för anledning att sända säd till Ryssland? Det är ju enklare att köpa sådan av sovjet.

I Indien har bildats ett nytt politiskt parti, som skall verka för Indiens nationella frigörelse, men ej brukar våld som medel för målets uppnående. Det partiet blir verkligt farligt för England!

Syndikalisterna ha på kongress i Berlin bildat en syndikalistisk international.

Reval.

Den 14 januari 1923, kl. 12 sammanträdde den Allmänna Kyrkostämman å gamla skolans lokal, Riddaregatan 3.

Stämman utsåg till ordförande hr H. Pöhl och till sekreterare frk. D. Petersson.

Till kyrkorådsmedlemmar återvaldes: 1) D. Pettersson, 2) O. Ingman, 3) A. Österblad, och nyvaldes: 4) Gösta Gahlnbäck, 5) Elline Grönholm; till kandidater: Wold. Klanman, Chr. Bisa, Alma Frisk, Leander Berg, Gustav Andersson.

Till delegerade vid kyrkodagen och prostsynnden valdes: O. Ingman, Joh. Klanman; till kandidater: Karl Thomson, Artur Grönholm.

Till revisorer återvaldes: Karl Thomson, Karl Berg och Rosa Pettersson.

Därefter förelades kassaredovisningen för år 1922.

Inkomster:	
Saldo från år 1921	Emk. 18.604.—
Hyror från kyrkohuset	69.600.—
Kollekter	6 355.—
Räntor fr. kapitalier	114.—
Kyrkokonserten d. 9/IV. 22.	5.500.—
Medlemsavgifter	37.085.—
Sålda begravningsplatser	550.—
	<u>Emk. 137.808.—</u>

Utgifter:

Hyresmedel åt prosten, kantorn, orgelnisten	Emk. 31.800.—
Löner åt orgelnisten, kyrkobetjäningen, gårdskarlen	16.450.—
Brandförsäkring å kyrkan, kyrkohuset	4.979:50
Skatter till staten och staden	3.795.—
Skorstensrensning	800.—
Rengöring av gator, gårdar, snöåvförsl	14.965.—
Transport	72.789.50

Transport	72.789.50
Remonter å kyrkan o. kyrkohuset	30.216.—
Skatt till Estl. konsistoriet	5.412.—
Diverse utgifter	12.393.—
Saldo till år 1923	16.997:50
	<u>Emk. 137.808.—</u>

Allmänna Stämman godkände tacksamt rådets förvaltning under det gångna kalenderåret och beviljade detsamma full ansvarsfrihet.

Vidare antog stämman följande kyrkorådets budgetförslag för år 1923.

Utgifter:

Hyresmedel åt prosten (2000 pr mån.), orgelnisten (å 1000.—), åt kantorn (å 1200.—)	Emk. 60 000.—
Löner åt prosten (å 2000.— pr mån.), orgelnisten (å 500.—), åt kyrkovaktmästaren (å 500.—)	37.000.—
Brandförsäkring	6.000.—
Skatter till staten och staden	4.000.—
Rengöring av gator o gårdar m.m.	15.000.—
Remonter av kyrkans fastigheter	28.000.—
Skatt till Estl. konsistoriet	7.000.—
Oföruddetta utgifter	10.000.—
	<u>Emk. 167.000.—</u>

Inkomster:

Räntor av kyrkans kapitalier	Emk. 25.000.—
Medlemsavgifter	35.000.—
Hyror (incl. 2 källare)	85.000.—
Kollekter	5.000.—
Saldo fr. år 1922	17.000.—
	<u>Emk. 167.000.—</u>

(Utdrag ur protokollet № 23, fört vid Svensk-finska St. Mikae's kyrkans Allmänna stämma, den 14 januari 1923.)

S. O. V: s årsmöte

hålles i år i Hapsal, hotell Petersburg, lördagen den 10 febr. kl. 10 f. m. På mötet föredages årsberättelsen, förrättas val av styrelseledamöter och uppsättes budget för 1923.

Dr. Lydia Lindström

läkare för lung- och invärtes sjukdomar.

Mottagning dagligen 12—1, 3—5

Lergatan 18 (Säue tän. 18).

HAPSAL.

Den 21 juni 1922 avled i Vinitza i Ukraina

Agranomen Osvald Lindström

född på Vormsö den 14 januari 1883.

Sörjd av syskon, släktingar och vänner.

Söndagen den 11 febr. kl. 9 e. m.
anordnar

Sv. Folkförbundet

i Jägareklubbens lokal, Långgat. 42,

Svensk kostymafton

Biljetter, som i tid böra skaffas, erhållas på Riddaregatan 3 på söndagen kl. 12—1 samt på måndagar och torsdagar kl. 6—8.

Onsdagen den 14 februari
kl. 6 e. m.

hålles på Riddaregatan 3

teafton

Program:

S. O. V: s årsberättels.